Paweł Churski (chur@amu.edu.pl)
Tomasz Herodowicz (herod@amu.edu.pl)
Barbara Konecka-Szydłowska (bako@amu.edu.pl)
Robert Perdał (r.perdal@amu.edu.pl)
Zakład Analizy Regionalnej
Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
http://www.igsegp.amu.edu.pl

MIASTA W PRZESTRZENI NIERÓWNOŚCI ROZWOJOWYCH W POLSCE

ABSTRAKT:
Proces rozwoju i jego czynniki ulega przemianom wynikającym z oddziaływania współczesnych megatrendów przemian społeczno-gospodarczych, wśród których do najważniejszych zaliczyć należy: transformację, postmodernizację, globalizację i integrację gospodarczą. Zmieniają one z jednej strony zakres sposób interpretacji oraz mechanizm oddziaływania czynników rozwoju, a z drugiej strony wpływają na kształtowanie i utrzymywanie się w przestrzeni istotnych zróżnicowań rozwojowych. Podejmowane w ramach polityki spójności próby ograniczania tych zróżnicowań do poziomu akceptowalnego społecznie nie przynoszą w pełni oczekiwanych rezultatów, niezależnie od stosowanych podejść do interwencji: wyrównawczego czy polaryzacyjno-dyfuzyjnego. Skłania to do poszukiwań nowych rozwiązań, w tym zwrócenia uwagi na znaczenie interwencji zorientowanej terytorialnie we wzmacnianiu dyfuzji procesów rozwojowych w przestrzeni społeczno-ekonomicznej wykazującej ze swej istoty silną heterogeniczność kształtującą siłę i zakres ich polaryzacji. W działaniach tych szczególną rolę odgrywają miasta pełniące funkcję biegunów rozwoju. Analiza tych prawidłowości jest szczególnie interesująca w przypadku Polski, która ze względu na swoje trudne uwarunkowania dalszej i bliższej historii, determinujące zróżnicowane trajektorie rozwoju poszczególnych terytoriów, stanowi swoiste laboratorium badań nad procesem rozwoju regionalnego oraz programowania i realizacji interwencji polityki spójności.
Celem analizy jest identyfikacja znaczenia miast w zmieniającym się układzie nierówności rozwojowych przestrzeni społeczno-ekonomicznej Polski. Analiza prowadzona jest na poziomie lokalnym (gminnym) i obejmuje okres 2004-2016. Postępowanie badawcze obejmuje trzy etapy. W pierwszym etapie przedstawia się wyniki ustaleń porządkujących kierunek i zakres oddziaływania współczesnych megatrendów rozwoju społeczno-gospodarczego na przemiany czynników rozwoju, wskazując specyfikę ich oddziaływania charakterystyczną dla obszarów miejskich. Drugi etap obejmuje analizę i typologię zróżnicowań przestrzennych poziomu oraz dynamiki rozwoju polskich gmin, z uwzględnieniem miejsca w tej systematyzacji największych miast. Trzeci etap analizy dotyczy identyfikacji zróżnicowań czynników rozwoju w zbiorze wszystkich badanych jednostek oraz w ich podzbiorach reprezentujących wyznaczone typy rozwojowe, ponownie z uwzględnieniem w tej systematyzacji miejsca największych miast. Analiza ta zmierza do identyfikacji prawidłowości w zakresie przemian społeczno-gospodarczych i ich zróżnicowań przestrzennych w Polsce z określeniem miejsca największych miast w tych procesach.
Badanie realizowane jest w ramach projektu badawczego FORSED (http://www.forsed.amu.edu.pl) finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki w ramach konkursu OPUS 10 - 2015/19/B/HS5/00012: *Nowe wyzwania polityki regionalnej w kształtowaniu czynników rozwoju społeczno-ekonomicznego regionów mniej rozwiniętych*.

SŁOWA KLUCZOWE:
czynnik rozwoju, megatrendy przemian społeczno-gospodarczych, nierówności rozwojowe, miasto, polityka spójności, Polska